

Projekt przeznaczony
do konsultacji

GDAŃSKI PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

na lata 2018-2020

I. Informacje wprowadzające		
Nazwa strategii/programu/projektu		Gdański Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020
Charakter przedsięwzięcia		o strategia
		x program
		o grupa projektów
		o projekt
Typ przedsięwzięcia		o inwestycyjny
		o nieinwestycyjny
		x mieszany
Cel		<p>Cel główny: Wysoki poziom jakości systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej w Gdańsku</p> <p>Cel szczegółowy: 1. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym Cel szczegółowy: 2. Podniesienie jakości systemu pieczy zastępczej Cel szczegółowy: 3. Podniesienie skuteczności procesu usamodzielniania Cel szczegółowy: 4. Doskonalenie lokalnej polityki społecznej w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej</p>
Opis grupy docelowej		<p>Grupę docelową Programu stanowią:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dzieci i młodzież w rodzinach przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz środowiska w których na co dzień funkcjonują 2) rodzice i opiekunowie, w tym rodzice zastępczy 3) usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej 4) pracownicy gdańskich instytucji, organizacji z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
Zasięg i zakres oddziaływania	obszar oddziaływania	Miasto Gdańsk oraz inne powiaty w przypadku umieszczenia w pieczy zastępczej dzieci pochodzących z Gdańska
	zakres oddziaływania	<p>Edukacja i opieka:</p> <p>Rynek pracy i przedsiębiorczość</p> <p>Integracja i pomoc społeczna:</p> <p>Aktywność obywatelska</p> <p>Infrastruktura w tym mieszkalnictwo:</p> <p>Zdrowie publiczne, w tym profilaktyka uzależnień:</p> <p>Sport i aktywny wypoczynek</p>
Uzasadnienie konieczności realizacji strategii/programu/projektu		<p>Rozwiązywanie problemów społecznych jest jednym z podstawowych priorytetów Miasta Gdańska. Pomimo systematycznego rozwoju gospodarczego i ekonomicznego, rozbudowy infrastruktury i podnoszenia jakości życia wciąż niektórych Gdańszczan dotyka ubóstwo i wykluczenie społeczne. Pojawiające się problemy, a szczególnie te związane z trudnościami w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny, wymagają opracowania i wdrożenia lokalnych programów pomocy społecznej na podstawie rozeznanych potrzeb. W podjętej przez Radę Miasta Gdańska w dniu 27 października 2016 r. Uchwale w sprawie przyjęcia Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 (GSRPS) założono, że będzie ona wdrażana m.in. poprzez branżowe programy. Obecny Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej, zakończy obowiązywać wraz z końcem 2017 roku. Ponadto obowiązek opracowania Programu wynika wprost z zapisów Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p> <p>Na podstawie art. 180 pkt 1 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Program określa limit dotyczący tworzenia rodzin zastępczych zawodowych zakładanych w kolejnych latach obowiązywania Programu. Limit został określony na podstawie rozeznania potrzeb i dotychczasowych doświadczeń w odniesieniu do liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.</p> <p>Limit nowych rodzin zastępczych zawodowych w poszczególnych latach obowiązywania Programu:</p>

		2018 - 5 2019 - 5 2020 - 5
Całkowity koszt strategii/programu/projektu		Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Gminy Miasta Gdańska, otrzymanych dotacji oraz zewnętrznych środków finansowych, w tym europejskich, na zadania realizowane w ramach Programu.
Termin realizacji strategii/programu/projektu		2018 - 2020r.
Zarządzanie strategią/programem/projektem (zasoby kadrowe, zasoby rzeczowe, doświadczenie)		<p>Program będzie realizowany przy współpracy miasta Gdańska, instytucji i organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację i monitorowanie realizacji programu będzie powołany w tym celu Zespół Zarządzający Programem, którego prace organizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku.</p> <p>Zarządzanie Programem odbywać będzie się na poziomie strategicznym i na poziomie poszczególnych celów Programu. Monitorowanie wskaźników odbywać się będzie m.in. poprzez weryfikację danych zawartych w sprawozdaniach z działalności jednostek organizacyjnych miasta, podmiotów i organizacji działających w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, sprawozdaniach Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, umowach zawartych na realizację zadań, raportach z systemu STD-Pomost, aktualizacji diagnozy do Programu.</p> <p>Za monitoring poziomu realizacji wskaźników w Programie odpowiadać będzie Samodzielny Referat Analiz i Rozwoju Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku.</p>
Podstawa prawna		1. Ustawa o samorządzie gminnym (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.)
		2. Ustawa o samorządzie powiatowym (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 595 z późn. zm.)
		3. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.)
		4. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 z późn. zm.)
		5. Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 195)
		6. Ustawa o Karcie Dużej Rodziny (t.j.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1832)
		7. Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1860)
Komplementarność z krajowymi dokumentami strategicznymi	nazwa dokumentu	Strategia Rozwoju Kraju 2020
	cele	<p>Obszar strategiczny III: Spójność społeczna i terytorialna</p> <p>Cel III.1.: Integracja społeczna</p> <p>Cel szczegółowy: III.1.1.: Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel szczegółowy: III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych</p> <p>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</p> <p>Cel szczegółowy: III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych</p>
	nazwa dokumentu	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
	cele	Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
	nazwa dokumentu	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020
	cele	<p>Cel operacyjny 1: Usługi dla aktywności i profilaktyki - ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży;</p> <p>Cel operacyjny 2: Gwarancje dla przyszłości młodzieży - stworzenie szans dla młodzieży w wejściu na rynek pracy i tworzeniu rodziny;</p> <p>Cel operacyjny 3: Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko;</p> <p>Cel operacyjny 4: Zapobieganie niepewności mieszkaniowej;</p> <p>Priorytet I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;</p> <p>Priorytet II Zapewnienie spójności działań edukacyjnych;</p> <p>Priorytet III Aktywna integracja w społeczności lokalnej.</p>
Komplementarność z regionalnymi	nazwa dokumentu	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (Uchwała nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.)

dokumentami strategicznymi	cele	Cel strategiczny 2.: Aktywni Mieszkańcy Cel operacyjny 2.2.: Wysoki poziom kapitału społecznego
	nazwa dokumentu	Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014 - 2020
	cele	Cel strategiczny 2: Integrująca rola polityki społecznej Cel operacyjny 2.1 Skuteczny i efektywny system pomocy i integracji społecznej
	nazwa dokumentu	Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020
Komplementarność z lokalnymi dokumentami strategicznymi	cele	Cel główny: Właściwie Funkcjonująca Rodzina Cel szczegółowy 1: Ograniczenie wykluczenia społecznego rodzin Cel szczegółowy 2: Zwiększenie efektywności systemu wspierania rodzin Cel szczegółowy 3: Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej
	nazwa dokumentu	"Gdańsk 2030 Plus" Strategia Rozwoju Miasta
	cele	Obszar strategiczny: Edukacja i kapitał społeczny Cel strategiczny: kształtowanie mobilności społecznej i zawodowej oraz wspieranie uczestnictwa w życiu społecznym poprzez uczenie się w formalnych i nieformalnych systemach edukacji na różnych etapach życia, Cel strategiczny: tworzenie warunków dla aktywności obywatelskiej, samoorganizacji, wdrażania innowacji społecznych, współodpowiedzialności oraz solidarności społecznej.
	nazwa dokumentu	Gdańsk Programy Operacyjne 2023
	cele	PO Integracja społeczna i aktywność obywatelska Cel operacyjny III.1.: Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób; Cel operacyjny III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej. Cel operacyjny III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.
	nazwa dokumentu	Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030
	cele	Cel strategiczny główny: Zwiększanie spójności społecznej i jakości wsparcia osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Cel strategiczny 1: Rozwój wsparcia skierowanego do osób i rodzin w pokonywaniu trudności, ubóstwa lub wykluczenia społecznego. Cel strategiczny 2: Zwiększenie zintegrowania i udziału wszystkich polityk publicznych w rozwiązywanie problemów społecznych. Cel strategiczny 3: Poprawa jakości zarządzania systemem polityki społecznej. Kierunek 1. Budowanie mechanizmów rozwiązywania nowych wyzwań Kierunek 2. Wzmacnianie i rozwój partycypacji społecznej Kierunek 3. Rozwój partnerstwa i solidarności na co dzień Kierunek 4. Subsydiarność Kierunek 5. Sprawny i efektywny system zarządzania polityką społeczną Kierunek 6. Deinstytucjonalizacja Kierunek 7. Zwiększenie dostępności do usług społecznych
	nazwa dokumentu	Gdański Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 - 2020
	cele	Cele szczegółowe 1.1: Prowadzenie działań informacyjnych i upowszechniających w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki przemocy. 1.2: Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki przemocy. 2.1: Podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób doświadczających przemocy 2.2: Podejmowanie działań interwencyjnych wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie 3.1 Podnoszenie kompetencji zawodowych realizatorów Programu pracujących z osobami uwikłanymi w przemoc w rodzinie 3.2.Optymalizacja opracowanych procedur i polityk dotyczących przemocy w rodzinie
nazwa dokumentu	Program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2015 – 2020	

	cele	1) poprawa poziomu życia rodzin o niskich dochodach 2) poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży 3) kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych 4) pomoc dzieciom żyjącym w rodzinach dysfunkcyjnych, w których występują uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza
	nazwa dokumentu	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Gdańska na lata 2014-2018
	cele	Poprawa wykorzystania i racjonalizacja gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Gdańska i zasobem tymczasowych pomieszczeń
	nazwa dokumentu	Wieloletni Ramowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska na lata 2017-2020
	cele	Cel główny Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i/lub używania innych substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych, podejmowanych w szczególności przez dzieci i młodzież.
	nazwa dokumentu	Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy Miasta Gdańsk
	cele	1.Promowanie młodzieży szczególnie uzdolnionej. 2.Zwiększenie szans dla uzdolnionych uczniów na sukces edukacyjny. 3.Motywowanie uczniów do podejmowania działań mających na celu odkrycie własnych uzdolnień oraz do ciągłej pracy nad rozwijaniem talentów i pogłębianiem wiedzy. 4.Stwarzanie pozytywnych wzorców dla społeczności uczniowskiej lokalnych szkół
	nazwa dokumentu	Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2016-2023
	cele	Cel szczegółowy 1.Prewencja – podniesienie wartości zdrowia psychicznego i ograniczenie zjawisk mu zagrażających. Cel szczegółowy 2. Interwencja – Rozwój wczesnej, kompleksowej, dostępnej interwencji diagnostycznej i terapeutycznej oraz zapewnienie bezpieczeństwa i opieki.
	nazwa dokumentu	Gminny Program Rewitalizacji miasta Gdańska na lata 2017-2023
	cele	Działania rewitalizacyjne zaplanowane w 4 obszarach rewitalizowanych: Biskupia Górka/Stary Chelm, Plac Wałowy/Dolne Miasto, Orunia, Nowy Port Cel strategiczny 1: Wysoka spójność społeczna Cel operacyjny 1.1. Zmniejszenie liczby osób ubogich i wykluczonych społecznie Cel operacyjny 1.2. Zwiększenie zatrudnienia wśród osób długotrwale bezrobotnych w szczególności niepracującej młodzieży i kobiet Cel operacyjny 1.3: Podniesienie poziomu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców dzielnicy Cel operacyjny 1.4: Podniesienie poziomu osiągnięć szkolnych uczniów szkół Cel operacyjny 1.5: Zmniejszenie liczby rodzin nieprawidłowo realizujących swoją funkcję opiekuńczo-wychowawczą Cel 1.6: Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w pracę na rzecz zmiany swojego najbliższego otoczenia Cel strategiczny 2: Dostępne i efektywne usługi społeczne Cel operacyjny 2.1: Stworzenie odpowiednich miejsc na prowadzenie usług społecznych (adaptacje, remonty)
	nazwa dokumentu	Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dla osób i rodzin zagrożonych wykluceniem społecznym na lata 2017-2023
	cele	Cel szczegółowy 2: Zapewnianie wysokiej jakości wsparcia dla uczestników Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego
Lider/koordynator	nazwa instytucji/jednostki/organizacji	Urząd Miejski w Gdańsku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku

	koordynator	Wydział Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku
	e-mail	wrs@gdansk.gda.pl ; mopr@mopr.gda.pl
	telefon	58 323 67 00; 58 342 31 50
	adres biura strategii/programu/projektu	80-103 Gdańsk, ul. Kartuska 5; 80-432 Gdańsk, ul. Konrada Leczkowa 1A
Partnerzy i Realizatorzy	partner / realizator	Wydział Rozwoju Społecznego UMG
	partner / realizator	Gdański Urząd Pracy
	partner / realizator	placówki oświatowe
	partner / realizator	Gdański Zespół Żłobków
	partner / realizator	Placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze
	partner / realizator	Gdańskie Centrum Świadczeń
	partner / realizator	Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży
	partner / realizator	Gdańskie Centrum Profilaktyki Uzależnień
	partner / realizator	Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia
	partner / realizator	Gdański Zarząd Nieruchomości Komunalnych SZB
	partner / realizator	Dyrekcja Rozbudowy Miasta Gdańska
	partner / realizator	Policja
	partner / realizator	Straż Miejska w Gdańsku
	partner / realizator	Sąd
	partner / realizator	Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku
	partner / realizator	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku
	partner / realizator	Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne
	partner / realizator	Inne jednostki organizacyjne Miasta Gdańska działające w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej
	partner / realizator	organizacje pozarządowe realizujące na zlecenie Miasta zadania w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej

II. Diagnoza

Sytuacja demograficzna

Sytuację demograficzną Gdańska uznać należy jako względnie dobrą. W roku 2016 miasto zamieszkiwało 463,75 tys. osób. Na 1 km² przypadło średnio 1 770 osób. Dzieci i młodzież w wieku od 0 do 17 lat w 2016 roku w Gdańsku stanowiły 16,7% całej populacji, osoby w wieku produkcyjnym (kobiety 18-60 lat, mężczyźni 18-65 lat) stanowiły 60,1% populacji, osoby w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 lat, mężczyźni powyżej 65 lat) stanowiły 23,2% populacji. Gdańsk charakteryzuje się dodatnim przyrostem naturalnym ludności na 1000 mieszkańców, który w 2016 roku wyniósł dokładnie 1,4. Poziom obciążenia demograficznego, czyli stosunku osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł w roku 2016 w Gdańsku 66,5. Wartość ta tym samym była wyższa od średniej dla województwa pomorskiego, która wyniosła w tym samym okresie 62,3. Zmiany demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa, zmiany w stylu i jakości życia czy zmiany kulturowe wpływają realnie na kształt współczesnej rodziny.

O zjawisku starzenia się populacji mieszkańców Gdańska świadczy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do wszystkich mieszkańców Gdańska, który w roku 2016 wyniósł 23,2%. Odsetek ten wzrósł w stosunku do roku 2015 o 0,5 punktów procentowych.

Istotnym elementem planowania działań samorządu w obszarze wspierania rodziny są trendy dotyczące zamieszkiwania oraz dynamika demograficzna w różnych dzielnicach. Zauważalna jest bowiem tendencja do odpływu młodych ludzi w kierunku dzielnic południowych i zachodnich, w których występują braki w infrastrukturze społecznej, której adresatami byłyby młode rodziny z dziećmi. Natomiast dzielnice tzw. dolnego tarasu zamieszkiwane są coraz częściej przez osoby starsze. Konieczne jest dostosowanie inwestycji w infrastrukturę społeczną dostosowaną do szczególnych potrzeb konkretnych dzielnic.

Zmiany demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa, zmiany w stylu i jakości życia czy zmiany kulturowe wpływają realnie na kształt współczesnej rodziny. Powszechnie staje się odkładanie momentu zakładania rodziny przez młode osoby. Mimo wszystko na przestrzeni ostatnich 5 lat zaobserwować można tendencję wzrostu liczby zawieranych małżeństw. W roku 2016 na każde 1000 mieszkańców Gdańskiego zawarto 5,3 małżeństw oraz wystąpiły 2 rozwody. Z kolei jeszcze w roku 2011 na każde 1000 mieszkańców Gdańska zawierano 4,9 małżeństw oraz dochodziło do 2,2 rozwodów.

Rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym – dane z pomocy społecznej

W roku 2016 objętych pomocą społeczną było w sumie 8 678 rodzin. Wśród rodzin objętych wsparciem zdecydowaną większość – 61,9% stanowiły rodziny jednoosobowe. Były to głównie osoby starsze, samotne, często z orzeczeniem o niepełnosprawności, wymagające wsparcia w postaci usług opiekuńczych. Liczba rodzin emerytów i rencistów wynosiła 1 844. Do głównych powodów przyznania pomocy społecznej wśród gdańskich rodzin należą m.in. ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba. Ważnym powodem przyznania pomocy społecznej, z punktu widzenia kondycji gdańskich rodzin, jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W ubiegłym roku z tego tytułu udzielono pomocy ponad 1 457 rodzinom. Rodzin z dziećmi, które korzystały w roku 2016 ze wsparcia MOPR było w sumie 2 177. Z czego 44,5% stanowiły rodziny niepełne z dziećmi, 32,7% rodziny wielodzietne, a 22,8% inne rodziny z dziećmi.

Infrastruktura i usługi społeczne

Dane dotyczące infrastruktury społecznej są bezpośrednio powiązane z obszarem wspierania rodziny i systemem pieczy zastępczej w Gdańsku. Istotnym elementem ww. infrastruktury są żłobki i przedszkola. W ostatnich latach odnotowano wzrost liczby żłobków. W roku szkolnym 2015/2016 w Gdańsku funkcjonowało w sumie 24 żłobki, w których dostępnych było 1080 miejsc. Pięć lat wcześniej w roku 2011 tego typu placówek funkcjonowało w Gdańsku 9, w których dostępnych było w sumie 657 miejsc. Jeżeli chodzi natomiast o przedszkola to w roku szkolnym 2015/2016 funkcjonowało na terenie miasta 154 tego typu placówki w których dostępnych było 10 568 miejsc. Dla porównania w roku szkolnym 2011/2012 natomiast w Gdańsku było 114 przedszkoli, które dysponowały 9 078 miejscami. Istotnym z punktu widzenia wsparcia środowiskowego rodzin elementami infrastruktury społecznej są placówki wsparcia dziennego. Są to najczęściej świetlice środowiskowe, ogniska czy kluby. Ofertę tego typu placówek stanowi przede wszystkim wsparcie opiekuńczo-wychowawcze, pomoc w nauce, czy zagospodarowanie czasu wolnego uczestników. Ponadto w Gdańsku funkcjonują również placówki wsparcia dziennego typu specjalistycznego, które w oferują swoim uczestnikom specjalistyczną pomoc terapeutyczną czy psychologiczną. W 2016 r. w Gdańsku funkcjonowało 16 placówek wsparcia dziennego (z tego jedna z placówek nie wystąpiła o dofinansowanie ze środków MOPR w 2016 roku, natomiast działa na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Gdańska) 4 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej. Zapewniały one dodatkowo pomoc psychologiczną, logopedyczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną. Pozostałe placówki prowadzone były w formie opiekuńczej. W ocenie NIK zawartej w Raporcie Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego z 2017 roku, dłuższy czas pracy świetlic przynosi niewątpliwie większą korzyść dzieciom tam uczęszczającym oraz pozwala na pobyt dzieci w bezpiecznych warunkach i pod fachową opieką aż do powrotu rodziców z pracy. Niejednokrotnie zdarza się także, że ze względu na niewłaściwą atmosferę w domu, dzieci pozostają w świetlicy jak najdłużej, aż do jej zamknięcia. W ocenie NIK, w każdej świetlicy, ognisku czy klubie, w przypadku liczby chętnych przewyższającej liczbę miejsc, powinna być prowadzona lista rezerwowa osób starających się o zapisanie do placówki, w celu dotarcia do nich w chwili zwolnienia się miejsca, a także określenia zapotrzebowania na taką formę pomocy dzieciom i ich rodzinom. W sytuacji braku takich danych, władze lokalne nie mają szczegółowego rozeznania odnośnie potrzeb wsparcia rodzin poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego, a do świetlic – choćby ze względu na brak możliwości skontaktowania się z ich rodzicami, mogą nie zostać przyjęte dzieci potrzebujące pomocy. Jak wynika z ww. Raportu niezmiernie ważne jest aby pracownicy pracujący na co dzień w placówkach wsparcia dziennego stale podnosili swoje kwalifikacje. Natomiast z uwagi na fakt, że

wiele świetlic i ognisk boryka się z kłopotami kadrowymi, w ocenie NIK dobrą propozycją może być szersze korzystanie z pomocy wolontariuszy. W celu objęcia dzieci i ich rodzin kompleksowym wsparciem i osiągnięcia jak najlepszych efektów, współpraca z ośrodkami pomocy społecznej jest niezbędna, szczególnie, że większość dzieci uczęszczających do placówek wychowuje się w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

Rodziny korzystające ze wsparcia systemu pomocy społecznej uprawnione są do specjalistycznych usług społecznych (socjalnych). Najpopularniejszą formą takich usług jest praca socjalna. W roku 2016 z tej formy usług społecznych skorzystało 8 678 rodzin (w roku 2015, 9 091). Praca socjalna, w tym wypadku, to przede wszystkim pewne wyrównywanie braków materialnych i niematerialnych jakie posiada rodzina. Jest ona również świadczona w formie opieki lub działań doraźnych w przypadku zagrożenia wykluczeniem społecznym. Ważnym elementem oddziaływania na klienta był kontrakt socjalny, czyli umowa zawierana pomiędzy klientem a pracownikiem socjalnym. W 2016 roku zawarto 498 kontraktów (232 więcej w stosunku do roku 2015). Inną formą usług społecznych skierowanych do rodzin jest poradnictwo specjalistyczne. Może ono mieć formę pomocy psychologicznej, polegającej głównie na diagnozowaniu i terapii psychologicznej. Poradnictwo to może polegać również na poradnictwie prawnym, np. poradnictwie lokatorskim. Ma ono na celu rozwiązanie głównych problemów rodziny korzystającej z pomocy społecznej. W roku 2016 z tego typu usług skorzystało 647 rodzin.

Inną formą placówek wsparcia dziennego może być również praca podwórkowa, realizowana często w oparciu o metodę streetworkingu. W 2016 rozpoczęły swoją działalność 2 placówki wsparcia dziennego typu podwórkowego w dzielnicy Stogi i dzielnicy Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia. W najbliższej przyszłości w związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji zostaną utworzone kolejne typu placówki w dzielnicach, w których realizowane będą projekty rewitalizacyjne. Istnieje jednakże potrzeba tworzenia kolejnych tego typu placówek w różnych miejscach w mieście, również w tych dzielnicach które nie stanowią obszarów rewitalizowanych. Ważnym działaniem w kontekście wsparcia środowiskowego jest prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku Klub Młodego Wrzeszczaka. Celem prowadzonych działań tej placówki jest aktywizacja społeczna dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez rozwój zainteresowań i zagospodarowanie czasu wolnego. W wyniku podejmowanych zadań zrealizowano kilkanaście różnych warsztatów tematycznych, w których w 2016 roku udział wzięło ok. 200 osób (dzieci, młodzieży i dorosłych) z Dolnego Wrzeszcza, m.in.: codzienne zajęcia przedszkolne w Klubie Malucha dla dzieci w wieku do 6 roku życia, zajęcia taneczne, nauka języków obcych (angielski, hiszpański), warsztaty tworzenia opowieści, warsztaty filmowe, warsztaty kulinarne, zajęcia komputerowe, zajęcia z rysunku i malarstwa, warsztaty układania kostki Rubika, zajęcia z gry na gitarze, warsztaty aranżacji podwórek, a także tematyczne spotkania okolicznościowe.

Pieczna Zastępcza

W okresie pięcioletniego obowiązywania Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w Gdańsku zmalał udział liczby dzieci w pieczy instytucjonalnej. Jednocześnie coraz większa liczba dzieci objęta jest rodzinnymi formami wsparcia. Na koniec 2016 r. w pieczy rodzinnej przebywało 72,9% ogółu dzieci z pieczy. Widoczny jest spadek ogólnej liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej. W 2016 roku w Gdańsku funkcjonowało w sumie 367 rodzin zastępczych. Większość, czyli 228 rodzin zastępczych, stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem, 94 rodziny niezawodowe, 31 rodziny zawodowe, rodzinnych domów dziecka było w sumie 14. Niekorzystnym zjawiskiem jest niski odsetek rodzin zastępczych zawodowych, pewnym rozwiązaniem tego stanu rzeczy mogłaby być różnego rodzaju działania na rzecz promocji idei rodzicielstwa zastępczego. Jeżeli chodzi natomiast o placówki opiekuńczo-wychowawcze to w roku 2016 funkcjonowało w Gdańsku w sumie 19 tego typu instytucji, z czego 17 stanowiły placówki typu socjalizacyjnego, 1 typu rodzinnego, o 1 typu interwencyjnego. Z prowadzonej przez pracowników Ośrodka dokumentacji wynika, że w większości przypadków przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest złożona dysfunkcja rodziny. Rzadko kiedy występuje jeden powód, natomiast na potrzeby statystyczne, jeden jest zawsze wskazywany jako główny. Przykładowo – rodziny, w których jako powód odebrania dziecka wskazuje się bezradność opiekuńczo – wychowawczą często borykają się również z problemem uzależnienia rodziców od alkoholu.

Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej

Osoba pełnoletnia opuszczająca rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną może otrzymać następujące formy pomocy: pomoc na usamodzielnienie, pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Ogólna liczba wychowanków objętych w roku 2016 procesem usamodzielnienia wyniosła 347 osób.

1. Dzieci i młodzież

Z perspektywy instytucji....

Mocne strony: placówki wsparcia dziennego; kompleksowy system wsparcia (istnieją każde rodzaje wsparcia); zespoły interdyscyplinarne; mieszkania chronione; centra społecznościowe.

Słabe strony: brak oferty dla młodzieży darmowych zajęć; brak nieformalnej pracy (streetworking); mało miejsc bezpłatnych aktywności pozaszkolnych; słaba współpraca oraz komunikacja między instytucjami; brak pośredniego interwencyjnego wsparcia.

Szanse: dostęp do informacji; podejmowanie rozmów; tworzenie zespołów.

Zagrożenia: luki w prawie, które powodują brak możliwości ochrony dziecka; brak autorytetu dorosłych; niekontrolowany dostęp do informacji; brak integracji i skomplikowane czasem rozbieżne instytucji/strategii.

Z perspektywy rodziny....

Mocne strony: łatwość prowadzenia zmian; grupa rozwijająca; ucząca się (materiał do pracy); otwartość, gotowość; potrzeba aktywności fizycznej i psychicznej/społecznej; prawa dziecka.

Słabe strony: zależność; łatwość wpływu; podatność, etap rozwoju; kryzys nastolatka; obciążenia traumą; lęk przed utratą rodziny; samodzielnością; brakiem akceptacji.

Szanse: potrzeba inspiracji; poszukująca; bezpłatny obowiązek szkolny; dużo instytucji; projektów skierowanych do dzieci i młodzieży; dużo specjalistów pracujących z nimi i darmowa diagnostyka; współpraca z rodzicem; oddziaływanie poprzez rodzica (motywacja); moda na niebezpieczne zachowania

Zagrożenia: niechęć opiekunów do współpracy; środowisko niewspierające; zagrażające; dostępność do używek itp; brak pozytywnych wzorców; pozytywnych relacji; brak opieki.

2. Rodzice i opiekunowie

Mocne strony: rodzic zmotywowany do opieki; umiejętność dotarcia do informacji, np. o uprawnieniach; wykształcenie; większa świadomość; wartości rodzinne; mobilność; pełna rodzina; zasoby rodziny; praca i gotowość wykonywania pracy; mieszkanie; przyjaciele, znajomi; umiejętność radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych; zdrowie psychiczne i fizyczne (brak ograniczeń w funkcji rodzica z powodu choroby); zaspokajają potrzeby emocjonalne dziecka.

Słabe strony: koncentracja na materialnej sferze życia; brak wzorców; rozluźnienie więzi rodzinnych; uzależnienia (alkohol, używki, Internet); brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych; wiek rodzica (bardzo wczesne albo późne macierzyństwo); wielość/ilość partnerów w rodzinie; obniżenie roli ojca w strukturze rodziny; brak gotowości do leczenia w sytuacji chorób psychicznych; konflikt z własnymi dziećmi.

Szanse: niskie bezrobocie; postęp w korzystaniu z informacji; świadczenia rodzinne; dostęp do poradnictwa – sieć wsparcia; dostęp do edukacji i projektów aktywizujących społeczno-zawodowo; rozwój systemu opieki (żłobki, przedszkola); rozwój narzędzi umożliwiających opiekę nad dzieckiem w domu (macierzyński, tacierzyński); sieć współpracy służb pomocowych (interwencja kryzysowa); dobrze osieciowanie ochrony zdrowia; docenienie roli ojca w wychowaniu; dostęp do oferty aktywnego spędzania czasu.

Zagrożenia: dostęp do alkoholu; używek, dostęp do kredytów; konsumpcja – wydaje więcej niż zarabia; migracja „za chlebem”; wysoka/stała liczba rozwodów; wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi; odrzucenie dziecka – niepełnosprawnego, „trudnego”.

3. Dzieci i młodzież w pieczy zastępczej oraz usamodzielniani wychowankowie

Mocne strony: stabilizacja dziecka; uznawanie, akceptacja dziecka i jego środowiska pochodzenia; rosnąca jakość wsparcia w środowisku; rozwój dziecka – wyrównywanie szans; przewaga form rodzinnych

Słabe strony: brak dobrej współpracy z rodziną biologiczną; opieszałość sądów; poziom, jakość pracy w środowisku; brak koordynacji między służbami; rotacja kadry; słaby dostęp do wsparcia specjalistycznego; brak wsparcia kadry kierowniczej (słaba oferta szkoleń); niewystarczające wsparcia rodzin zastępczych; rola opiekuna usamodzielnienia – brak wsparcia, słaba.

Szanse: duże miasto (budżet, dostępność do oświaty, służby zdrowia, specjalistów itp.); zdobycie pozytywnych wzorców i rozwój zawodowy; wzrastająca jakość i różnorodność form wsparcia w środowisku; zagrożenia; korzystanie z Internetu; telefonu przez dzieci zamiast realnych kontaktów; negatywny wpływ środowiska pochodzenia

Zagrożenia: korzystanie z Internetu; telefonu przez dzieci zamiast realnych kontaktów; negatywny wpływ środowiska pochodzenia.

Wnioski z diagnozy		Źródło danych
1.	Liczne zmiany demograficzne, społeczne, gospodarcze czy kulturowe wpływają na kondycję, sposób funkcjonowania gdańskich rodzin. Nowe zjawiska powodują nowe zagrożenia w prawidłowym jej funkcjonowaniu.	Bank Danych Lokalnych GUS
2.	Istotne jest stałe zwiększanie dostępu do bezpłatnych usług społecznych, również tych o charakterze specjalistycznym w środowisku lokalnym, których adresatami będą zarówno dzieci i młodzież jak i rodzice lub opiekunowie. Ponadto istnieje potrzeba rozbudowy i dostosowania infrastruktury społecznej do potrzeb związanych ze zmianami związanymi z rozwojem miasta.	
3.	Potrzeba promowania pozytywnego wizerunku rodziny jako podstawowej komórki społecznej, która w sposób prawidłowy wypełnia swoje funkcje takie jak funkcja ekonomiczna, socjalizacyjna, opiekuńcza, seksualna, kulturowa czy rekreacyjna.	
4.	W wyniku ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 rekomenduje się kontynuację pracy nad następującymi dokumentami: - Model pracy z rodziną, której dziecko jest w pieczy zastępczej - Model pracy z wychowankami - Model funkcjonowania placówek wsparcia dziennego	Ewaluacja Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2017-2023
5.	System pieczy zastępczej w Gdańsku powinien rozwijać się zgodnie z założonym w Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku kierunkiem deinstytucjonalizacji. Wiąże się to między innymi z koniecznością, promocji rodzinnych form pieczy zastępczej, włącznie z pozyskiwaniem nowych zawodowych rodzin zastępczych.	Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do 2030 roku/dane własne MOPR
6.	Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej, poza obligatoryjnymi metodami wsparcia osób wychodzących z systemu pieczy zastępczej, potrzebuje zastosowania nowych innowacyjnych i zindywidualizowanych narzędzi. Ponadto istnieje potrzeba stałego monitorowania efektywności całego procesu, w tym losów usamodzielnianych wychowanków.	dane własne MOPR
7.	Wpływ Programu Rodzina 500 + na jakość życia rodzin z dziećmi w opinii pracowników socjalnych MOPR Z przeprowadzonego w kwietniu 2017 roku, badania ankietowego w dziewięciu Centrach Pracy Socjalnej MOPR dotyczącego oceny wpływu na sytuację rodzin z dziećmi programu wynika: 1) ocena wpływu Programu na sytuację życiową rodzin: W opinii pracowników socjalnych, Program Rodzina 500+ wpływa w stopniu umiarkowanym na sytuację materialną rodzin, które na co dzień korzystają ze wsparcia MOPR (świadczenie wychowawcze, umożliwiło m.in. zakup mebli i wyposażenia mieszkania, w tym zakup sprzętu AGD czy przeprowadzenie remontów); 2) ocena wpływu Programu na sytuację zdrowotną rodzin: w stopniu minimalnym; 3) ocena wpływu Programu na zabezpieczenie potrzeb dzieci: w stopniu umiarkowanym (sytuacja poprawiła się zwłaszcza w zakresie zakupu odzieży dla dzieci, zakupu sprzętu elektronicznego, usług edukacyjnych, opłacenie wyjazdów, wycieczek i imprez organizowanych przez szkołę); 4) ocena wpływu Programu na bezpieczeństwo ekonomiczne: w stopniu umiarkowanym (sytuacja poprawiła się przede wszystkim w zakresie umożliwienia regulowania zobowiązań finansowych).	Wyniki badania ankietowego, MOPR
8.	Wnioski oraz podsumowanie wyników kontroli placówek wsparcia dziennego dla dzieci przez Najwyższą Izbę Kontroli: - działania takie, jak opracowywanie diagnozy sytuacji dziecka i jego rodziny, programów pracy z dzieckiem i dokonywanie oceny postępów osiągniętych przez dziecko, zapewniając w ten sposób adekwatność wsparcia, są szczególnie istotne w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin wieloprotblemowych, które w swoich domach rodzinnych z różnych powodów nie otrzymują dostatecznej uwagi i opieki. Systematyczne sporządzanie ocen postępów w pracy z dzieckiem, szczególnie w placówkach o charakterze specjalistycznym, stanowi dobrą praktykę; - na efekty uzyskane w pracy z dzieckiem w placówkach korzystny wpływ ma współpraca z rodzicami i opiekunami dzieci oraz szkołami. Współpraca taka jest ważna dla wypracowania spójnego podejścia do działań wychowawczych i planowania pomocy dla poszczególnych dzieci, jak i ich rodzin. W przypadku, gdy nie wszyscy rodzice wyrażają chęć podejmowania pracy na rzecz dziecka i rodziny, za dobrą praktykę należy uznać sytuacje, gdy pracownicy placówek w celu zachęcenia ich do podjęcia współpracy odwiedzają podopiecznych w domach;	Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego - Informacja o wynikach kontroli, Najwyższa Izba Kontroli 2017 r.

	<ul style="list-style-type: none"> - w ustawie nie przewidziano obowiązku współpracy placówek z ośrodkami pomocy społecznej, natomiast zdaniem NIK, mając na uwadze cel funkcjonowania placówek, którym jest wspieranie rodziny, współpraca taka jest niezbędna; - zdaniem NIK niezatrudnianie specjalistów w placówkach specjalistycznych lub specjalistyczno-opiekuńczych ogranicza kompleksowość pomocy udzielanej wychowankom uczęszczającym do świetlic i ognisk; - mając na uwadze fakt, że wychowankowie placówek to najczęściej dzieci w trudnej sytuacji rodzinnej, monitorowanie ich losów jest potrzebne. Z tego względu współpraca placówek wsparcia dziennego z ośrodkami pomocy społecznej nabiera dodatkowego znaczenia. Dzięki wymianie informacji o sytuacji rodzinnej dzieci uczęszczających do placówek wychowawcy i specjaliści pracujący w placówkach otrzymują wiedzę dotyczącą losów podopiecznych. Jest to szczególnie istotne w przypadku dzieci, które nadal powinny korzystać z pomocy placówek, ale z różnych względów przestały do nich uczęszczać. Dzięki takiej współpracy wychowawcy mogą się dowiedzieć, czy dzieci te trafiły do innych placówek oraz czy, a jeśli tak, to jaką pomocą zostały objęte; - w ocenie NIK, dłuższy czas pracy świetlic przynosi niewątpliwie większą korzyść dzieciom tam uczęszczającym oraz pozwala na pobyt dzieci w bezpiecznych warunkach i pod fachową opieką aż do powrotu rodziców z pracy. W każdej świetlicy, ognisku czy klubie, w przypadku liczby chętnych przewyższającej liczbę miejsc, powinna być prowadzona lista rezerwowa osób starających się o zapisanie do placówki, w celu dotarcia do nich w chwili zwolnienia się miejsca, a także określenia zapotrzebowania na taką formę pomocy dzieciom i ich rodzinom; - z uwagi na specyfikę pracy w placówkach wsparcia dziennego szkolenia podnoszące kwalifikacje osób tam pracujących są niezmiernie istotne; - z uwagi na fakt, że wiele świetlic i ognisk boryka się z kłopotami kadrowymi, dlatego dobrą propozycją może być szersze korzystanie z pomocy wolontariuszy. Osoby mające dobry kontakt z dziećmi i umiejętność zagospodarowania im wolnego czasu stanowiłyby istotne wsparcie dla pracowników placówek. 	
9.	<p>Wnioski oraz podsumowanie wyników kontroli Najwyższej Izby Kontroli w zakresie tworzenia i wsparcia rodzin zastępczych oraz sprawowania nad nimi nadzoru:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w ocenie NIK, system pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka oraz wsparcia już funkcjonujących rodzin zastępczych jest niewydolny. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej następuje zbyt wolno w stosunku do potrzeb. Zdaniem NIK, trudności w pozyskiwaniu rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych wynikają z niedostatecznego wsparcia już funkcjonujących rodzin zastępczych; - szczególnie dotkliwy jest brak rodzin zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistycznych, do których mogłyby być kierowane dzieci ze znacznymi deficytami wychowawczymi lub zdrowotnymi. W związku z tym dzieci te są kierowane najczęściej – z uwagi na brak miejsc w placówkach specjalistyczno-terapeutycznych – do placówek typu socjalizacyjnego, które nie są przygotowane do zapewnienia im odpowiedniej opieki; - przedłużająca się praca z rodziną biologiczną, w sytuacji, gdy nie ma realnych szans na ustanie przyczyn, z powodu których dziecko trafiło do pieczy zastępczej, działa na niekorzyść dziecka, zmniejszając jego szanse na adopcję. Ok. 1/3 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą to dzieci, które osiągnęły w pieczy zastępczej pełnoletność, co oznacza, że w ich przypadku nie było możliwe doprowadzenie ani do powrotu do rodziny biologicznej, ani do adopcji; - Zarządy powiatów powinny podjąć skuteczne działania na rzecz: <ul style="list-style-type: none"> a) zapewnienia bezpiecznych dla dziecka warunków odbywania spotkań z rodzicami biologicznymi, w szczególności poprzez monitorowanie przebiegu spotkań przez psychologów lub pedagogów i zapewnienie możliwości ich odbywania poza miejscem zamieszkania rodziny zastępczej; b) zapewnienia rodzinom zastępczym w większym stopniu korzystania z form wsparcia przewidzianych w ustawie o pieczy zastępczej; c) zatrudnienia odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. 	<p>Działania powiatów w zakresie tworzenia i wsparcia rodzin zastępczych - Informacja o wynikach kontroli, Najwyższa Izba Kontroli 2017 r.</p>
10.	<p>Wnioski z Diagnozy Programu Operacyjnego Integracja społeczna i aktywność obywatelska</p>	
10.1.	<p>Wyniki badania przeprowadzonego w województwie pomorskim przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR)² pokazują, że jakość życia rodzinnego wpływa na ogólny dobrostan ludzi. Ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę satysfakcji z życia rodzinnego. Pozytywnie jakość stosunków rodzinnych oceniło w Gdańsku 81% z nich (na pytanie: Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z życia rodzinnego odpowiadając „raczej tak” lub „tak”). Jest to odsetek bardzo zbliżony do oceny ogólnej satysfakcji z życia. Analiza statystyczna wykazała również istotną współzależność tych dwóch zmiennych. Taki rodzaj wzajemnych zależności był szczególnie silny w przypadku odpowiedzi skrajnych i sugeruje, że dla osób zdecydowanie zadowolonych bądź niezadowolonych z życia rodzina jest ważną determinantą ogólnego dobrostanu życiowego. Potwierdza to tezę o silnym wpływie relacji rodzinnych na jakość życia mieszkańców Gdańska.</p>	

10. 2.	Rodzina wskazywana jest jako jedna z głównych determinant zadowolenia z życia. Około 1/3 badanych mieszkańców Gdańska, jako warunek udanego i szczęśliwego życia wskazała na posiadanie dzieci i udane małżeństwo ⁵ . Częściej wskazywanymi czynnikami wpływającymi na jakość życia były tylko: zdrowie (wskazane przez 60% ankietowanych) oraz pieniądze, które jako tego typu determinantę określiło 38% badanych. W katalogu prezentowanych wartości dzieci i małżeństwo występowały najczęściej w towarzystwie takich aspektów jak praca i pieniądze, a w dalszej kolejności ze zdrowiem. Można zatem wnioskować, że zdrowie, praca i rodzina są dla gdańszczan najważniejsze i decydują o ich zadowoleniu z życia.	
10. 3.	W świetle trendów globalnych związanych z szybkim tempem życia, zmianą stylu życia i charakteru pracy relacje rodzinne, koleżeńskie słabną, gdyż coraz częściej czas spędzamy indywidualnie. Wspólne spędzanie czasu wzmacnia i buduje silne i prawidłowe relacje społeczne. Szczególnie ważne jest to w obszarze rodziny, która pełni szereg istotnych w życiu człowieka i społeczeństwa funkcji (opiekuńczo wychowawczej, zapewnienie bezpieczeństwa, budowanie pozytywnej samooceny, poczucia przynależności, punktu odniesienia w relacjach z dalszym otoczeniem itp.).	
10. 4	Z badań IBnGR dotyczących form spędzania czasu wolnego przez mieszkańców województwa pomorskiego wynika, że w Gdańsku najwyższy odsetek respondentów (65%) zadeklarował spędzanie czasu wolnego na oglądaniu telewizji. Na drugiej pozycji znalazły się wyjścia do znajomych (35%), a dalej – korzystanie z Internetu (34%). Aktywność ruchowa pojawiła się dopiero na 5. pozycji (18%), basen na dziewiątym miejscu –11%. Postawa aktywna uczestnicząca rozwija zdolność i potrzebę uczestnictwa: w kulturze, w wydarzeniach sportowych, inicjatywach lokalnych.	

Cel szczegółowy 1. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci	nazwa wskaźnika	wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator	
wnioski z diagnozy: 1, 2, 3, 7								
1.1. Rozwój środowiskowych form wsparcia dla dzieci i młodzież	1.1.1 Rozbudowa oferty dziennego wsparcia	Rozwój oferty placówek wsparcia dziennego typu opiekuńczego i specjalistycznego o nowe formy pracy z uczestnikami placówek m.in. zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne) oraz w zakresie dostępności do tego typu placówek dla większej grupy odbiorców tj. dzieci i młodzieży.	bezpośredni	dzieci i młodzież	produktu	liczba placówek wsparcia dziennego (typu opiekuńczego / specjalistycznego / podwórkowego); liczba jednostek specjalistycznego poradnictwa.	WRS UMG MOPR	jednostki organizacyjne M.Gdańska, NGO
	1.1.2 Tworzenie oferty zajęć w obrębie najbliższych przestrzeni lokalnych sprzyjające rozwojowi zainteresowań i pasji	Prowadzenie zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, z wykorzystaniem potencjału dzielnicowej infrastruktury edukacyjnej, głównie szkół oraz infrastruktury społecznej, domów i klubów sąsiedzkich. Przy organizacji tego typu zajęć powinien zostać wykorzystany potencjał społeczny w dzielnicach tj. współpraca z NGO, radami dzielnic itp.						
	1.1.3 Tworzenie i upowszechnienie placówek wsparcia dziennego typu podwórkowego	Tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę, z uwzględnieniem różnych potrzeb w dzielnicach, w tym obszarów objętych rewitalizacją (4 obszary Biskupia Górka/Stary Chełm, Plac Wałowy/Dolne Miasto, Orunia, Nowy Port) oraz dzielnic w których nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego typu opiekuńczego i specjalistycznego. Upowszechnianie metody streetworkingu w pracy z dziećmi i młodzieżą.	pośredni	rodzice i opiekunowie, pracownicy instytucji i organizacji	rezultatu	wzrost liczby dzieci i młodzieży korzystających ze środowiskowej oferty wsparcia		

Cel szczegółowy 1. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika		wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator
	1.1.4 Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla dzieci i młodzieży	Poradnictwo specjalistyczne dla dzieci i młodzieży powinno uwzględniać poziom rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych.							
1.2 Rozwój środowiskowych form wsparcia dla rodziców i opiekunów	1.2.1 Wspieranie rodziców i opiekunów w zakresie podnoszenia umiejętności opiekuńczo - wychowawczych oraz podnoszenia świadomości w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny	Upowszechnianie wsparcia dla rodziców i opiekunów o charakterze szkoły dla rodziców, grup wsparcia, asystentury rodzinnej, rodziny wspierające.	pośredni	rodzice i opiekunowie	produktu	liczba jednostek specjalistycznego poradnictwa, liczba asystentów rodziny, liczba rodzin wspierających	↑	WRS UMG, MOPR	jednostki organizacyjne M.Gdańska, NGO
	1.2.2 Prowadzenie poradnictwa rodzinnego w formie mediacji	Mediacja rodzinna mająca na celu dobro dzieci oraz pojednanie się rodziców / opiekunów.							
	1.2.3 Prowadzenie specjalistycznego wsparcia dostosowanego do różnych potrzeb rodzin	Rozwój wsparcia w formie rodzin wspierających, rozszerzenie oferty poradnictwa psychologicznego, prawnego, edukacyjnego, psychiatrycznego itp..	pośredni	pracownicy instytucji i organizacji; pozostali członkowie rodziny	rezultatu	spadek liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej	↓		
	1.2.4 Prowadzenie pracy z rodzinami w oparciu o Model Mieszkań ze Wsparciem	Realizacja projektów w ramach Modelu Mieszkań ze wsparciem zakładających integrację społeczną osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez ich włączenie społeczne z wykorzystaniem zasobów lokalnej społeczności.							

Cel szczegółowy 1. Poprawa warunków funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika		wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator
1.3. Doskonalenie działań na rzecz rodziny w środowisku lokalnym	1.3.1 Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny	Działanie obejmuje promowanie modelu aktywnego, zdrowego i wspólnego spędzania czasu z rodziną z wykorzystaniem dzielnicowej infrastruktury społecznej, realizowane przez szkoły, NGO, domy i kluby sąsiedzkie, rady dzielnic.	bezpośredni	dzieci i młodzież, rodzice i opiekunowie	produktu	liczba domów sąsiedzkich /klubów sąsiedzkich oferujących wsparcie dla rodzin	↑	WRS UMG, MOPR	jednostki organizacyjne M. Gdańska, NGO
	1.3.2. Prowadzenie działań międzypokoleniowych	Działania w zakresie inicjatyw międzypokoleniowych realizowane przez szkoły, NGO, domy i kluby sąsiedzkie, rady dzielnic.	pośredni	pracownicy instytucji i organizacji; pozostali członkowie rodziny	rezultatu	wzrost liczby partnerów programu Duża Gdańska Rodzina	↑		
	1.3.3 Rozwój oferty usług i wsparcia adresowanych do rodzin	Realizacja Programu "Karta Dużej Rodziny" (Gdańska i Ogólnopolska) Realizacja Programu 500+ Realizacja Programu "Za życiem"							

Cel szczegółowy 2. Podniesienie jakości systemu pieczy zastępczej

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci	nazwa wskaźnika	wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator
wnioski z diagnozy: 4, 5							
2.1 Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej	2.1.1 Podejmowanie działań na rzecz propagowania rodzicielstwa zastępczego	Prowadzenie kampanii społecznych mających na celu promocję rodzicielstwa zastępczego, w szczególności rodzin zawodowych np. kampania społeczna pt.: "Podziel się Domem" Propagowanie rodzicielstwa zastępczego z wykorzystaniem mediów np. radio, prasa, TV, Internet Propagowanie rodzicielstwa zastępczego na podstawie "Dobrych Praktyk" (np. uhonorowane rodziny zastępcze, podmioty zewnętrzne itp.)	bezpośredni opiekunowie, rodzice zastępczy	produktu	liczba kampanii medialnych, liczba szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, liczba rodzin pomocowych.	↑	WRS UMG, MOPR jednostki organizacyjne M. Gdańska, NGO
	2.1.2 Doskonalenie warunków do powstawania i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	Bieżąca organizacja szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze Tworzenie stałego zasobu rodzin pomocowych Współpraca z innymi powiatami na rzecz wymiany rodzin pomocowych Przekształcania zawodowych rodzin zastępczych w rodzinne domy dziecka Organizacja wolontariatu na rzecz rodzin zastępczych Upowszechnianie idei specjalistycznych rodzin zastępczych Ścisła współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy z rodzinami zastępczymi	pośredni dzieci i młodzież w rodzinnych formach pieczy zastępczej	rezultatu	wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych, wzrost liczby rodzinnych domów dziecka.	↑	

Cel szczegółowy 2. Podniesienie jakości systemu pieczy zastępczej

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika	wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator	
2.2 Profesjonalizacja kadry pieczy zastępczej	2.2.1 Budowanie platformy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka w pieczy zastępczej	Organizacja cyklicznych spotkań pracowników instytucji pracujących na co dzień w otoczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Opracowanie metod wymiany informacji o dzieciach i młodzieży umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej, formach wsparcia, zmianach w regulacjach prawnych itp. (np. przy wykorzystaniu Internetu).	bezpośredni	opiekunowie, rodzice zastępczy, wychowawcy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	produktu	liczba szkoleń dla kadry pieczy zastępczej	↑	WRS UMG, MOPR	jednostki organizacyjne M.Gdańska, NGO
	2.2.2 Doskonalenie systemu wsparcia kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych	Organizacja szkoleń dla wychowawców/opiekunów pracujących w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Inicjowanie wprowadzenia funkcji opiekuna nowozatrudnionego wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej.							
	2.2.3 Doskonalenie systemu wsparcia opiekunów zastępczych	Organizacja szkoleń dla rodziców/opiekunów w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Inicjowanie projektów, programów o charakterze edukacyjnym, których celem jest ułatwienie podnoszenia wykształcenia wśród opiekunów zastępczych (np. dofinansowanie studiów z obszaru psychologii, pedagogiki). Opracowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotek, broszur), których celem jest poprawa stanu wiedzy rodziców zastępczych.	pośredni	dzieci i młodzież w różnych formach pieczy zastępczej	rezultatu	liczba osób z kadry pieczy zastępczej, która została przeszkolona	↑		

Cel szczegółowy 2. Podniesienie jakości systemu pieczy zastępczej

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika	wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator
	2.2.4 Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu kadr pieczy zastępczej	Prowadzenie superrewizji kadry pieczy zastępczej. Organizowanie grup wsparcia dla kadr pieczy zastępczej. Organizacja wyjazdów integracyjnych dla kadry pieczy zastępczej.						
2.3 Profilowanie form pieczy zastępczej adekwatnie do pojawiających się potrzeb	2.3.1. Doskonalenie interwencyjnych form pieczy	Tworzenie warunków do powstawania zawodowych rodzin zastępczych pełniących rolę pogotowia rodzinnego Zmiana struktury organizacyjnej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego	pośredni	rodzice opiekunowie zastępczy, wychowawcy placówek opiekuńczo-wychowawczych	produktu	↑ liczba pogotowii rodzinnych; liczba diagnoz specjalistycznych z jednoczesnym wsparciem terapeutycznym; liczba miejsc interwencyjnych w placówkach socjalizacyjnych.	WRS UMG, MOPR	jednostki organizacyjne M.Gdańska, NGO
	2.3.2 Specjalizacja form opieki zastępczej	Tworzenie warunków do powstawania i funkcjonowania specjalistycznych form pieczy zastępczej dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, wieloosobowych rodzeństw						
	2.3.3 Monitorowanie specjalnych potrzeb dzieci w pieczy zastępczej	Prowadzenie oceny stanu zdrowia psycho-fizycznego dzieci i młodzieży w pieczy zastępczej Diagnozy specjalistyczne ze wsparciem terapeutycznym Zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych adekwatnie do potrzeb dzieci w różnych formach pieczy zastępczej	pośredni	dzieci i młodzież w pieczy zastępczej	rezultatu	dostosowanie wsparcia do specjalnych potrzeb dzieci w pieczy		

Cel szczegółowy 3. Podniesienie skuteczności procesu usamodzielniania

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci	nazwa wskaźnika	wartość/ki runek wskaźnika	koordynator	realizator
wnioski z diagnozy: 4, 6							
3.1 Wypracowanie standardu usamodzielniania wychowanków w pieczy zastępczej	3.1.1 Doskonalenie kompetencji społecznych i zawodowych usamodzielnianych wychowanków	Rozwój usług towarzyszących procesowi usamodzielniania - doradztwo, szkolenia dla usamodzielnianych wychowanków Upowszechnianie kształcenia ustawicznego wśród usamodzielnianych wychowanków. Spotkania wychowanków z doradcą zawodowym o odpowiednim podejściu motywacyjnym (początek spotkań w okresie przed rozpoczęciem procesu usamodzielniania).	bezpośredni	usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej	produktu	Model usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	Opracowanie dokumentu w okresie obowiązywania Programu
	3.1.2 Rozwój Ekonomii Społecznej na rzecz aktywizacji zawodowej wychowanków	Upowszechnianie na poziomie miasta metod aktywizacji zawodowej usamodzielnianych wychowanków w oparciu o ekonomie społeczną. Promowanie tworzenia przedsiębiorstw społecznych zatrudniających usamodzielnianych wychowanków.					
	3.1.3 Doskonalenie systemu wsparcia mieszkaniowego dla usamodzielnianych wychowanków	Prowadzenie wsparcia mieszkaniowego dla usamodzielnianych wychowanków w oparciu o Model Mieszkań ze Wsparciem. Rozwój nowych form wsparcia mieszkaniowego dla usamodzielnianych wychowanków.	pośredni	przedstawiciele instytucji otoczenia usamodzielnianego wychowanka	rezultatu	liczba usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej objętych wsparciem	↑
	3.1.4 Wzmacnianie osób w roli opiekuna usamodzielniania	Organizowanie szkoleń dla osób w roli opiekuna usamodzielniania wychowanka pieczy zastępczej Organizowanie grup wsparcia dla osób pełniących rolę usamodzielniania wychowanka pieczy zastępczej Tworzenie warunków, ułatwień (materialnych np. ryczałty, zwroty poniesionych kosztów) do funkcjonowania w roli opiekuna usamodzielniania wychowanka					

Cel szczegółowy 3. Podniesienie skuteczności procesu usamodzielniania

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika		wartość/ki runek wskaźnika	koordynator	realizator
	3.1.5 Rozwój współpracy różnych instytucji otoczenia usamodzielnianych wychowanków	Opracowanie metod wymiany informacji o usamodzielnianych wychowankach pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, edukacji, rynku pracy Animowanie współpracy z instytucjami rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej usamodzielnianych wychowanków Organizacja cyklu spotkań przedstawicieli różnych instytucji działających na rzecz usamodzielnianych wychowanków Organizacja metod wymiany informacji na temat sytuacji usamodzielnianego wychowanka							
3.2 Zróżnicowanie oferty wsparcia dla wychowanków adekwatnie do ich szczególnych potrzeb	3.2.1 Tworzenie warunków do zabezpieczenia specjalnych potrzeb usamodzielnianego wychowanka	Diagnozowanie specjalnych potrzeb usamodzielnianego wychowanka. Indywidualizacja ścieżki wsparcia usamodzielnianego wychowanka.	bezpośredni	usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej	produktu	liczba badań i analiz, raportów dotyczących kwestii diagnozowania specjalnych potrzeb oraz losów usamodzielnianych wychowanków	↑	WRS UMG, MOPR	jednostki organizacyjne M.Gdańska, NGO

Cel szczegółowy 3. Podniesienie skuteczności procesu usamodzielniania

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika		wartość/ki runek wskaźnika	koordynator	realizator
	3.2.3 Monitorowanie losów usamodzielnianych wychowanków	Prowadzenie badań i analiz dotyczących losów usamodzielnianych wychowanków.	pośredni	przedstawiciele instytucji otoczenia usamodzielnianego wychowanka	rezultatu	podniesienie poziomu wiedzy realizatorów Programu - przedstawiciele instytucji otoczenia usamodzielnianego wychowanka, w kwestii specjalnych potrzeb wychowanków w procesie usamodzielniania oraz o późniejszych losach wychowanków	↑		

Cel szczegółowy 4. Doskonalenie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika	wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator
wnioski z diagnozy: 7								
4.1 Rozwój infrastruktury na potrzeby Programu	4.1.1. Restrukturyzacja Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego	Budowa nowej siedziby placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego uwzględniającej standardy wynikające z Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.	bezpośredni	dzieci i młodzież rodzice opiekunowie dzieci i młodzież w pieczy zastępczej	produktu	liczba wyremontowanych obiektów liczba nowych obiektów	WRS UMG, MOPR	jednostki organizacyjne M.Gdańska, NGO
	4.1.2. Poprawa warunków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i placówkach wsparcia dziennego	Modernizacja, remonty i adaptacje placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego, przygotowanie projektów i rozpoczęcie nowych inwestycji. Poprawa warunków pracy opiekunów, wychowawców w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.						
	4.1.3. Przyznawanie mieszkań z gminnego zasobu na potrzeby zawodowych rodzin zastępczych	Pozyskiwanie i przygotowanie mieszkań dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka z gminnego zasobu mieszkaniowego miasta.	pośredni	realizatorzy Programu	rezultatu	poprawa infrastruktury społecznej na potrzeby Programu		

Cel szczegółowy 4. Doskonalenie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej

zadania	działania	zakres interwencji	beneficjenci		nazwa wskaźnika		wartość/kierunek wskaźnika	koordynator	realizator
4.2 Koordynacja i monitoring Programu oraz wsparcie dla realizatorów Programu	4.2.1. Powołanie Zespołu Zarządzającego odpowiadającego za koordynację i monitoring Programu	Zapewnienie właściwych warunków organizacyjnych umożliwiających osiągnięcie celów Programu, przyjmowanie informacji o stanie realizacji zadań i kluczowych działań.	bezpośredni	realizatorzy Programu	produktu	liczba spotkań Zespołu liczba sprawozdań liczba badań	sprawozdanie 1 na rok oraz 1 na koniec obowiązywania Programu	WRS UMG, MOPR	jednostki organizacyjne M.Gdańska, NGO
	4.2.2. Promocja i działania informacyjne zaplanowanych zadań	Opracowanie publikacji zawierającej treść Programu.							
	4.2.3. Prowadzenie wsparcia dla pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej	Organizacja szkoleń lub zapewnienie uczestnictwa w szkoleniach w zakresie metod i narzędzi pracy z beneficjentami Programu oraz przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu dla realizatorów Programu (NGO, MOPR, jednostki organizacyjne Miasta Gdańska) Przygotowywanie materiałów/opracowań dla realizatorów Programu w zakresie prawidłowo prowadzonego wsparcia Dostosowanie zatrudnienia do potrzeb w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	pośredni	dzieci i młodzież rodzice opiekunowie dzieci i młodzież w pieczy zastępczej	rezultatu	poprawa komunikacji między realizatorami Programu prowadzonymi zadaniami w ramach systemu wsparcia			
4.2.4. Prowadzenie badań i analiz w zakresie systemu wsparcia beneficjentów Programu	Ewaluacja Programu (analiza wskaźników). Zlecenie, lub realizowanie badań własnych z obszaru problemowego Programu w celu skutecznej realizacji zapisów dokumentu.								